

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

S P R E N D I M A S

2024 m. lapkričio 7 d. Nr. 21RE-910 (AG-713/03-2024)

Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (*toliau – Komisija*), susidedanti iš Komisijos narių Edvardo Juciaus (pranešėjas), Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė), Vytauto Kurpuveso ir Ingos Morkvėnienės,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo X skundą dėl atsakovės Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rašto dalies panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėjas X (toliau – ir pareiškėjas) 2024-09-30 patikslintu skundu (toliau – ir skundas) Komisijos prašo iš dalies panaikinti 2024-07-18 Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir atsakovė, Ministerija) raštą Nr. SD-2502 (8.6 Mr-31) „Dėl prašymo“ (toliau – ir 2024-07-18 Raštas, 2024-07-18 Atsakymas) ir įpareigoti Ministeriją imtis atitinkamų veiksmų ir priemonių, kad būtų užtikrinama, kad pildant Individualios pagalbos poreikio klausimą, jo atsakymai būtų tik informacinio pobūdžio, o ne sprendimų priėmimo pagrindas, kaip yra šiuo metu. Skunde nurodė, kad prašo dalį Rašto panaikinti bei perduoti nagrinėti iš naujo.

Pareiškėjas skunde nurodė, kad Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo (*toliau – ir Įstatymas*) 18 straipsnio 3 dalyje ir 19 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, jog neįgalumo ar dalyvumo lygis nustatoma kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybes veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą. Įstatymas apie jokią klausimą, jo pildymą, jo svarbą nekalba, o tai paliekama poįstatyminiams teisės aktams, tai reglamentuoja 2005-03-21 Socialinės apsaugos ir darbo ministro bei sveikatos ministro įsakymas Nr. A1-78/V-179 „Dėl Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“. Taigi individualios pagalbos poreikis vertinamas pildant individualios pagalbos poreikių klausimą, kuriame surinktų balų suma turi didelę įtaką galutiniam negalios ir individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio lygio vertinimo rezultatui. Pareiškėjas nurodė, kad pats patyrė šio klausimyno pildymą ir mato, kad tai yra neteisingai pasirinktas variantas, tokiu būdu gali būti nesąžiningai elgiamasi tiek iš atsakymus duodančio, tiek ir iš pildančio asmens pusės; mano, kad Ministerija turi imtis atitinkamų veiksmų, kad ši situacija būtų pakeista taip, jog minėto klausimyno pildymas neturėtų visiškai jokios reikšmės nustatant asmens negalios ar dalyvumo lygį. Šiuo tikslu pateikė 2024-06-14 prašymą Socialinės apsaugos ir darbo ministru.

Pažymėjo, kad 2024-07-18 Atsakyme nėra pateikta jokios pozicijos į užduotą klausimą dėl klausimyno pagrindo priimant sprendimus dėl negalios ar dalyvumo lygio asmeniui nustatymo. Pateiktas atsakymas yra neišsamus, todėl Ministerija turi būti įpareigota iš naujo pateikti atsakymą, kodėl klausimynas yra kaip vienas iš pagrindų priimti sprendimą, ar nustatyti asmeniui negalią ar dalyvumo lygį, kai jame pateikiami subjektyvūs atsakymai. Mano, kad pagal subjektyvius atsakymus neturi būti sprendžiama, ar asmuo vertas, kad jam būtų nustatytas negalios ar dalyvumo lygis, ar ne.

2024-06-14 prašyme Ministerijai nurodė, kad jo specialieji poreikiai vertinami daugiau kaip 11 mėnesių ir atsakingos institucijos negali priimti sprendimo. Galimai tokia situacija susidariusi, jog netinkamai pateikė atsakymus į klausimą ar prašydavo pateikti informaciją. Yra pateikęs visus reikiamus dokumentus, institucijos turi informaciją iš e.sveikatos apie jo ligas, todėl mano, kad

neturėtų būti kliūčių priimti sprendimą dėl specialiųjų poreikių jam nustatymo, tačiau vis bandoma atrasti kokių priekabių; buvo pateiktas ne vienas skundas dėl Agentūros sprendimų, kurie tenkinti; galimai Agentūros darbuotojai specialiai jo atžvilgiu elgiasi nesąžiningai ir bando pažeisti jo teises. Nurodė, kad turėjo kartu su atvykusia savivaldybės darbuotoja pildyti didžiausią klausimyną. Pateikė tam tikrus atsakymus net nežinodamas, kaip reikėtų atsakyti. Pažymėjo, kad prieš tai nežinojo, kad klausimyno pildymas yra svarbus; jam neleido susipažinti su pateiktais atsakymais, tik pavyko pastebėti, kad šalia darbuotojos užrašytų atsakymų ji yra parašiusi balus. Klausimynas yra ypatingi painus. Kadangi tokį klausimyną teko pildyti ne vieną kartą, pavyko išsiaiškinti, kad būtent pateikti klausimyne atsakymai sudaro daugiau kaip 50-60 procentų vertinimo, ar žmogui gali būti nustatyti kokie nors specialieji poreikiai ar ne. Mano, kad tai didžiausias absurdas. Būtent šią problemą ir iškėlė Ministerijai 2024-06-14 prašyme, tačiau 2024-07-18 Atsakyme į tai nebuvo pateikti jokie atsakymai ir išaiškinimai. Taigi pagal tokią „įteisintą“ klausimyno pildymo logiką, asmuo gali specialiai supildyti ir pateikti atsakymus būtent tokius, kokių reikia „sistemai“, kad būtų priimtas teigiamas sprendimas dėl poreikių nustatymo. Mano, kad toks reglamentavimas akivaizdžiai yra su trūkumais, galimai gali turėti ir korupcinės veiklos apraiškų, todėl tokia tvarka turi būti keistina.

Mano, kad klausimynas turi būti tik kaip pagalbinė priemonė susipažinti su asmens situacija, tačiau neturėtų jokios reikšmės priimant sprendimus dėl poreikių nustatymo. Poreikiai ir jų lygis turi būti nustatomi ne pagal subjektyvius atsakymus pildant klausimyną, o pagal asmeniui diagnozuotas sveikatos ligas. Kadangi pats ne kartą susidūrė su klausimyno pildymu, jam sukėlė pagrįstų įtarimų, ar jame nurodoma informacija gali būti kaip pagrindas nustatyti asmeniui poreikius ar ne. 2024-06-14 prašyme iškėlė klausimą, ar toks pateikiamas klausimynas ir jame pateikti atsakymai gali sudaryti net 60 procentų poreikių vertinimo ir ar toks teisės aktais nustatytas reglamentavimas teisėtas.

Pažymėjo, kad jo specialiųjų poreikių vertinimas vyksta nuo 2023-08-29, jo atveju turi būti taikomi teisės aktai, kurie galiojo pradedant vykdyti procedūrą. Sutinka, kad šis klausimynas turi būti pildomas, tačiau jis neturi lemti poreikių nustatymo; jame pateikta informacija turi būti tik patariamojo pobūdžio, o ne sprendžiamojo. Pagal pateiktus atsakymus turi būti nustatoma, kokia konkrečiai pagalba yra reikalinga. Norėtų, jog Ministerija dar kartą įvertintų šią situaciją bei kad būtų imtasi veiksmų, kad klausimyne pateikta informacija būtų tik informacinio pobūdžio ir negalėtų lemti, ar pagal pateiktus atsakymus gali būti nustatomas neįgalumas ar dalyvumas, ar ne.

Klausimynas yra labai ilgas ir jame galima rašyti bet kokius atsakymus, kurie vienais atvejais gali sustiprinti poreikių nustatymą, o kitais atvejais gali lemti poreikių nenustatymą, nors realiai tam asmeniui būtina pagalba. Asmuo pildydamas klausimyną gali meluoti, atsakinėti į klausimus savo nuožiūra ir pan. Mano, kad tokia situacija yra ypatingai socialiai neteisinga ir tai negali lemti, kad jo pateikti informacinio pobūdžio atsakymai gali lemti poreikių nustatymo galimybę.

Mano, kad poreikių nustatymo pagrindas yra asmeniui diagnozuotos ir gydytojų nustatytos ligos. Būtent šios aplinkybės turi būti pagrindas, ar asmeniui gali būti nustatomas neįgalumas ar dalyvumas, ar ne. Turi būti konkrečios objektyvios aplinkybės, o ne subjektyvūs atsakymai. Mano, kad atsakymai ir klausimynas gali/turi būti tik informacinio pobūdžio, kokia papildoma pagalba asmeniui reikalinga tam tikroje konkrečioje situacijoje nustačius tokiam asmeniui poreikius.

Pasak pareiškėjo, turime atvirkštinę situaciją, kada po klausimyno užpildymo darbuotoja prie atsakymų sužymi balus; būtent pateikti atsakymai, kada jie yra įvertinami balais, lemia pagrindus, ar asmeniui bus nustatyti poreikiai ar ne. Matė, kada jam užbaigus pildyti klausimyną, darbuotoja prie jo pateiktų atsakymų surašė balus. Pateiktų atsakymų nėra galimybės patikrinti ir įvertinti.

Pareiškėjo manymu, toks klausimynas yra niekinis ir neteisėtas, kadangi jame nėra klausimų apie asmens poreikius naktį, medikamentų naudojimą ir pan., jame pateikti klausimai nėra susiję su medicininėmis diagnozėmis. Klausimyne pateikti duomenys yra subjektyvūs ir negali būti vertinami ir turėti kokią nors reikšmę sprendžiant, ar asmeniui nustatyti atitinkamus poreikius. Kelia klausimą, ar gali toks klausimynas būti Asmens su negalia teisių agentūros priimamų sprendimų dalimi.

2024-07-18 Rašte nurodyta, kad klausimyne pateikti atsakymai yra subjektyvūs ir jie negali būti sprendimų priėmimo dalimi. Realybėje situacija yra kitokia; prie atsakymų surašomi balai, kad pagal balų skaičių būtų galima įvertinti, ar asmeniui gali būti nustatomi kokie nors poreikiai ar ne, nežiūrint visiškai į to asmens realią sveikatos būklę. Todėl mano, kad Ministerija turi imtis aktyvių veiksmų, kad būtų nustatytas teisės aktais aiškumas, jog klausimynas yra subjektyvi asmens nuomonė

ir jame pateikti atsakymai yra tik informacinio pobūdžio, leidžiantys individualizuoti asmeniui reikalingos pagalbos poreikį ir lygį. Pagal šiuos atsakymus negali būti priimamas sprendimas dėl poreikių nustatymo ar išmokos dydžio skyrimo. Tai jau būtų korupcinio pobūdžio veikla.

Ministerija turėtų pakeisti savo nuomonę dėl klausimyno naudojimo ir imtis atitinkamų priemonių, kad būtų užtikrinta, kad jame pateikti atsakymai nebūtų sprendimų priėmimo pagrindas, o būtų tik informacinio bei rekomendacinio pobūdžio (b. l. 106–109).

Pareiškėjas pateikė Komisijai komentarą į atsakovės atsiliepimą (b. l. 133–135), garso įrašą, darytą pildant klausimyną (b. l. 146) bei užpildytą 2024-09-09 Individualios pagalbos poreikio klausimyną (b. l. 136–142), taip pat pareiškėjo paklausimus bei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (*toliau – Agentūra, ANTA*) darbuotojos atsakymą su situacijos paaiškinimu (b. l. 143–145). Pareiškėjas komentare į atsiliepimą nurodė, kad atsiliepimas į jo skundą yra biurokratinis, formalus ir neatsako į jo skunde nurodytus trūkumus dėl klausimyno reikšmės, vertinant specialiuosius poreikius. Nurodė, kad neįgalumas jam nustatytas (duomenys neskelbtini) 2018 m., išdėstė aplinkybes dėl klausimyno pildymo (duomenys neskelbtini) ir Lietuvoje. Pažymėjo, kad viceministrė atsakyme nurodė, kad klausimynas turi būti pildomas pagal asmens pateiktą informaciją, tačiau realiai klausimyno pildymas virsta į debatus; be kita ko, nurodė, kad kyla klausimas, ar socialinė darbuotoja neviršija savo įgaliojimų, ar užduodama klausimus nemanipuliuoja neįgalių pensininkų atsakymais, neaišku, ar soc. darbuotojos tikslas pildyti ar vertinti klausimyną. Išdėstė 2024 m. rugpjūčio 6 d. klausimyno pildymo aplinkybes. Pateikė argumentus, dėl ko, jo manymu, klausimyno pildymas ir vertinimas yra teisiškai negaliojantis ir negali būti vertinimo dalimi, galėtų būti tik informacinio pobūdžio: nėra reglamentuota socialinių darbuotojų atvykimo tvarka į asmens namus; nėra reglamentuoti socialinių darbuotojų veiksmai pildant ir vertinant klausimyną namuose; klausimynas neleidžia nustatyti asmens specialių poreikių, nes sudarytas labai abstrakčiai ir neapima asmens poreikių visos paros bėgyje; viceministrė remiasi dviejų ministrų aprašu, kuriame nurodyta, kad soc. darbuotojai gali pildyti klausimyną, bet nieko nerado apie įgaliojimą vertinti – ar tai atitinka aprašo reikalavimus; remiantis viceministrės atsiliepimu, asmens dalyvumo lygį nustato Agentūra kompleksiskai vertindama medicininės diagnozes (kurios jau būna įvertintos gydytojų specialistų) ir atlieka klausimyno vertinimą (kuris jau būna įvertintas socialinių darbuotojų), tai kyla klausimas, ką vertina Agentūros vyr. specialistai. Mano, kad klausimyno pildymas yra teisiškai negaliojantis, visi Agentūros sprendimai, priimti po sausio 1 d., turėtų būti pripažinti teisiškai negaliojančiais. Prašo Ministeriją įgalioti (jei turi tokių galių) Agentūrą, priėmus sprendimą dėl dalyvumo lygio, kartu su sprendimu privalomai atsiųsti sprendimo priėmimo akto kopiją su visų komisijos narių pavardėmis, pareigomis ir funkcijomis vertinimo procese bei užpildyto klausimyno kopiją (b. l. 133–135). Pareiškėjas papildomai pateikė Komisijai (duomenys neskelbtini) 2024-10-29 raštą „Dėl individualios pagalbos poreikio klausimyno“, kuriame nurodyti jo 2024-09-06 Individualios pagalbos poreikio klausimyną atlikę asmenys (b. l. 148–150).

Ministerija pateikė atsiliepimą į pareiškėjo skundą. Atsiliepime citavo Įstatymo 2 straipsnyje nustatytus dalyvumo lygio, individualiojo pagalbos poreikio apibrėžimus, 19 straipsnio 3 dalį dėl dalyvumo lygio nustatymo, 20 straipsnio 1 dalį dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio; nurodė, kad dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką bei Individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru (Įstatymo 19 straipsnio 7 dalis ir 20 straipsnio 5 dalis). Atsakovė pažymėjo, kad įgyvendinant Įstatymą, patvirtinti: Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-03-21 įsakymu Nr. A1-78/V-179 (*toliau – Dalyvumo lygio nustatymo tvarka*) ir Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018-12-27 įsakymu Nr. A1-765/V-1530 (*toliau – Individualios pagalbos kompensacijos poreikių nustatymo tvarka*). Vertinant individualios pagalbos kompensacijos poreikį pilnamečiams asmenims pildomas Individualios pagalbos poreikio klausimynas (*toliau – ir klausimynas*), patvirtintas Dalyvumo lygio nustatymo tvarkos 3 priedu.

Nurodė, kad atsižvelgiant į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatytus prioritetinius projektus asmens negalios vertinimo ir individualių poreikių identifikavimo ir jų tenkinimo srityje, Ministerija kartu su Europos Komisija ir Pasaulio Banko ekspertais vykdė projektą „Neįgalumo vertinimo sistemos tobulinimas Lietuvoje“, siekiant pertvarkyti negalios nustatymo sistemą taip, kad būtų tenkinami asmenų su negalia individualūs poreikiai ir būtų sudarytos visapusiškos ir veiksmingos dalyvavimo visuomenėje ir darbo rinkoje galimybės. Įgyvendinant projektą Pasaulio banko ekspertai pateikė siūlymus dėl medicininės informacijos ir asmens veiklos įvertinimo derinio nustatant negalią bei Pasaulio sveikatos organizacijos sudaryto instrumento WHODAS 2.0 (*toliau – ir negalios vertinimo instrumentas*), tai yra klausimyno, kurio elementai įtraukti į šiuo metu galiojančius teisės aktus dėl negalios nustatymo, naudojimo Lietuvoje. 2020–2021 m. atliktas pilotinis tyrimas ir praktiškai išbandytas negalios vertinimo instrumento tinkamumas asmenų negaliai vertinti šalyje. Į pilotinį tyrimą buvo įtraukta daugiau kaip 2000 asmenų. Tyrimo metu gautus duomenis Pasaulio banko ekspertai įvertino ir pateikė pagrįstas išvadas dėl naujos negalios vertinimo sistemos įdiegimo šalyje, pažymėdami, kad asmens sveikatos būklės vertinimas ir asmens poreikių vertinimas atlieka svarbų vaidmenį nustatant negalią ir yra tinkamas, tik reikėtų didinti asmens poreikių vertinimo įtaką ir mažinti medicininių kriterijų įtaką galutiniam negalios nustatymo rezultatui. Ministerija, gavusi Pasaulio banko ekspertų siūlymus dėl medicininės informacijos ir standartizuoto asmens veiklos ir gebėjimo įvertinimo derinio su įrodymais pagrįstu automatizuotu medicininiu ir funkcinio darbingumo įvertinimo algoritmu kartu su Agentūros (iki 2023-12-31 – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Ministerijos) sudarytos darbo grupės, į kurių sudėtį įėjo nevyriausybinė organizacijų, atstovaujančių asmenims su negalia, atstovai ir kitų suinteresuotų institucijų, atstovais parengė negalios nustatymo projektus, siūlant nustatyti, kad negalios vertinimas susideda iš dviejų dalių, t. y. individualios pagalbos poreikio vertinimo ir asmens sveikatos būklės, vadinamo bazinio dalyvumo, vertinimo. Negalios vertinimas sukonstruotas taip, kad didėtų individualios pagalbos poreikio vertinimo įtaka galutiniam negalios nustatymo rezultatui ir sudarytų 40 proc., o sveikatos būklės vertinimas 60 proc. viso vertinimo. Teisės aktų projektai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje derinimui su visuomene.

Atsakovė nurodė, kad atsižvelgiant į Įstatymu nustatytus pagrindinius negalios nustatymo aspektus, klausimyno pildymas, išsiaiškinant asmeniui reikalingos pagalbos poreikį tam tikroje srityje, atitinka įstatymo leidejo numatytą tikslą, tai yra nustatant negalią kompleksiskai įvertinama aplinkos veiksnių įtaka asmens savarankiškumui, galimybės veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei asmens organizmo funkcijų sutrikimai. Dėl šių priežasčių klausimyno rezultatai negali būti tik informacinio pobūdžio ir neturintys įtakos galutiniam negalios nustatymo rezultatui, kaip skunde nurodo pareiškėjas. Taip pat pažymėjo, kad siekiant vienodinti pagalbos poreikio vertinimą, pildant klausimyną, Agentūra yra parengusi Individualios pagalbos poreikio klausimyno, nustatant dalyvumo lygį suaugusiems asmenims, pildymo metodines rekomendacijas, kuriomis vadovaujasi tiek Agentūros, tiek savivaldybių ar jų paskirtų įstaigų specialistai bei klausimynus pildantiems darbuotojams organizuoti klausimyno pildymo mokymai (b. l. 121–125).

Skundas atmestinas

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Ministerijos 2024-07-18 Rašto dalies teisėtumo ir įpareigojimo Ministeriją atlikti veiksmus.

Remiantis byloje esančia medžiaga, nustatyta, kad pareiškėjas pateikė Ministerijai 2024-06-14 prašymą, kuriame, be kita ko, nurodė, kad šeimos gydytojas kreipiasi į ANTA dėl specialiųjų poreikių vertinimo, tačiau asmuo kviečiamas į tarnybą ir privalo rašyti prašymą dėl specialiųjų poreikių vertinimo; pareiškėjui neaišku, kam reikia dubliuoti prašymą. Pažymėjo, kad klausimynas pildomas neatsižvelgiant į medicininės diagnozes, todėl asmuo, atsakinėjantis į klausimus, tai gali daryti savo nuožiūra, t. y. gali meluoti ar fantazuoti atsakinėdamas į klausimus, soc. darbuotoja negali turėti jokios įtakos atsakymams. *Prašė* atsakyti, ar toks klausimynas, kurio atsakymai turi 60% specialiųjų poreikių vertinimo, gali būti teisiškai galiojantis? Ar galima garantuoti, kad neatsiras norinčių pasipelninti, kurie už tam tikrą mokestį gali pakonsultuoti kaip užpildyti klausimyną siekiant gauti didesnes materialines išmokas? *Prašė* atsakyti, ar ANTA turi teisę ir kompetencijų vertinti neįgalumą, specialiuosius poreikius, nustatyti slaugos (priežiūros) lygį ir skirstyti socialines pagalbos

išmokas? Ar ANTA turi teisę vertinti gydytojų specialistų diagnozes ar BFL? Ką konkrečiai vertina (už ką gauna atlyginimą) vyriausieji specialistai vertintojai, jeigu tiek gydytojų diagnozes, tiek klausimynas jau buvo įvertinti? Pareiškėjas nurodė, kad specialiųjų poreikių vertinimas vyksta beveik 11 mėn., du kartus apskundė Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimus ir abu kartus komisija juos patenkino; abu kartus specialiųjų poreikių vertinimo kuratoriumi buvo Sprendimų skyriaus (duomenys neskelbtini) Y, sprendimus tvirtindavo parašu (duomenys neskelbtini) A. Teigia, kad jų kompetencija ir kvalifikacija neatitinka užimamų pareigų, todėl *prašė*, kad Ministerijos audito skyrius apskaičiuotų nuostolius, padarytus šalies biudžetui, kurie turi būti išskaičiuoti iš minėtų valstybės tarnautojų atlyginimo ir jos turi būti atleistos iš tarnybos Agentūroje. Nurodė, kad (duomenys neskelbtini) B atsakyme (duomenys neskelbtini) charakterizuojama kaip labai gera ir kvalifikuota pareigūnė, su tuo nesutinka, *prašė* įvertinti (duomenys neskelbtini) B. kompetenciją, nes tai labai panašu į korupcinius santykius. *Prašė atsakyti*, koks 2024 ANTA metinis biudžetas, įskaitant visų 20 skyrių pastatų ir patalpų vertę, kiek valstybės tarnautojų dirba ANTA (b. l. 7–9). Pridėjo Komisijos Šiaulių apygardos skyriaus įsiteisėjusį 2024-05-06 sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), kuriuo nuspręsta panaikinti nurodytus Agentūros sprendimus dalyje dėl termino nustatymo ir įpareigoti Agentūrą iš naujo nustatyti specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio terminą ir dalyvumo lygio terminą ir priimti naujus teisės aktų reikalavimus atitinkančius sprendimus (b. l. 10–25). Pridėjo Agentūros 2024-06-04 raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl Jūsų prašymo“, pasirašytą (duomenys neskelbtini) B (b. l. 4–6). Į bylą pareiškėjas pateikė ir 2024-05-13 prašymą Socialinės apsaugos ir darbo ministrei dėl valstybės tarnautojos Y, *prašė* pasidomėti ANTA veiklos skaidrumu (b. l. 36–37).

Ministerija 2024-07-18 Rašte nurodė, kad: 1. Nuo 2024-01-01, įgyvendinant Įstatymą, asmenims nustatomi individualios pagalbos kompensacijos poreikiai, o ne specialieji poreikiai. Individualios pagalbos kompensacijos poreikiai nustatomi vadovaujantis Individualios pagalbos kompensacijos poreikių nustatymo tvarka. Vertinant individualios pagalbos kompensacijos poreikį pilnamečiams asmenims pildomas klausimynas, patvirtintas Dalyvumo lygio nustatymo tvarkos 3 priedu; klausimynas patvirtintas Įstatymo leidėjo nustatyta tvarka ir yra galiojantis. 2. Ministerija informacijos apie asmenis, kurie už tam tikrą mokesį konsultuotų kaip užpildyti klausimyną, neturi. Vadovaujantis Individualios pagalbos kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos 18 punktu, klausimyną asmenims, išskyrus senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, neturintiems nedarbingumo pažymėjimo, užpildo ANTA teritorinis skyrius. ANTA teritorinis skyrius, nustatydamas individualios pagalbos kompensacijos poreikį senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, neturinčiam nedarbingumo pažymėjimo, dėl klausimyno užpildymo kreipiasi į asmens nuolatinės gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją. Taigi, klausimyną pildo ne asmuo, o ANTA ar savivaldybės administracijos ar jos įgaliotos institucijos darbuotojai pagal asmens pateiktą informaciją. 3. Įstatymo 15 straipsnyje reglamentuota, kad ANTA ir (ar) jos struktūriniai padaliniai Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (*toliau – ir VAI*) nustatyta tvarka ir terminais priima sprendimus dėl asmens su negalia: neįgalumo lygio, jo atsiradimo laiko, termino; dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko, termino, netekto dalyvumo procentų (100 procentų dalyvumo lygio ir asmeniui nustatyto dalyvumo lygio procentų skirtumo); individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio, termino ir kt. Vadovaujantis Individualios pagalbos kompensacijų poreikių nustatymo tvarka, ANTA vertina asmenį gydančio gydytojo pateiktus duomenis apie asmens sveikatos būklę – diagnozę (-es), dėl kurios (-ių) asmuo siunčiamas į ANTA individualios pagalbos kompensacijos poreikiui nustatyti, asmeniui taikytą gydymą ir (ar) panaudotas medicinos priemones, tai yra duomenis, pateiktus klinikiniuose elektroniniuose dokumentuose arba siuntime į ANTA ir medicininiuose dokumentuose ir, vertinant asmeniui individualios pagalbos kompensacijos poreikį, nustato asmens bazinį funkcionavimo lygmenį (pildomas Kompensacijų poreikio vertinimo aktas). Įstaigoje dirbančiojo pareigybės aprašymas yra viešai skelbtinas įstaigos svetainėje, kaip numatyta Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-04-18 nutarimu Nr. 480 16.4 papunktyje. 4. Komisijos Šiaulių apygardos skyriaus 2024-05-06 sprendime nėra duomenų, patvirtinančių ir pagrindžiančių teiginius dėl ANTA darbuotojų galimai padarytų tarnybos ar darbo pareigų pažeidimų, nėra duomenų apie jų kompetencijos vertinimą bei tariamai padarytų nuostolių šalies

biudžetui nustatymą. B (duomenys neskelbtini) kompetencijas vertina jos tiesioginis vadovas, todėl prašymas perduotas nagrinėti ANTA. 5. Informacija apie ANTA finansines ataskaitas viešai pateikiama ANTA internetinėje svetainėje; ANTA skirtos patalpos nuosavybės teise priklauso valstybei, pareigybių sąrašė patvirtintos 92 valstybės tarnautojų pareigybės (b. l. 28–32).

Pareiškėjas skundu prašo Komisijos iš dalies panaikinti 2024-07-18 Raštą bei įpareigoti Ministeriją imtis priemonių užtikrinti, kad pildant klausimą, jo atsakymai būtų tik informacinio pobūdžio. Pareiškėjas 2024-09-30 patikslintame skunde išdėstė nesutikimo argumentus, susijusius išimtinai su klausimyno pildymu ir jo reikšme, nustatant negalios ar dalyvumo lygį. Pareiškėjas nurodė, kad 2024-06-14 prašymą pateikė, kad būtų imtasi veiksmų galimai ydingai padėčiai ištaisyti. Pareiškėjas skunde argumentuoja tuo, kad 2024-07-18 Rašte nėra pateikta jokios pozicijos užduotą klausimą dėl klausimyno pagrindo priimant sprendimus dėl negalios ar dalyvumo lygio asmeniui nustatymo, pateiktas atsakymas yra neišsamus, todėl Ministerija turi būti įpareigota iš naujo pateikti atsakymą, kodėl klausimynas yra kaip vienas iš pagrindų priimti sprendimą, ar nustatyti asmeniui negalią ar dalyvumo lygį, kai jame pateikiami subjektyvūs atsakymai. Be to, pareiškėjo teigimu, klausimyno atsakymai sudaro daugiau kaip 50-60 proc. vertinimo, nustatant specialiuosius poreikius, su tuo nesutinka, nurodė, kad šią problemą ir iškėlė Ministerijai 2024-06-14 prašyme, tačiau 2024-07-18 Atsakyme į tai nebuvo pateikti jokie atsakymai ir išaiškinimai.

VAĮ 2 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad prašymas – tai su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus. Iš pareiškėjo 2024-06-14 prašymo turinio matyti, kad jame pareiškėjas suformulavo atskirus prašymus, kuriuose prašė pateikti jam įvairaus pobūdžio informaciją apie ANTA veiklą bei pateikti informaciją apie Individualios pagalbos poreikio klausimyno pildymą bei jo reikšmę nustatant dalyvumo lygį. Iš pareiškėjo 2024-06-14 prašymo turinio matyti, jog pareiškėjas iš esmės nesutinka su Individualios pagalbos poreikio klausimyno reikšme nustatant asmens dalyvumo lygį. Įvertinus 2024-06-14 prašymo turinį, pareiškėjo kreipimasis laikomas prašymu informacijai gauti, kaip tai nustatyta VAĮ 2 straipsnio 10 dalyje.

Pagal VAĮ 11 straipsnio 1 dalį asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (*toliau – ir Taisyklės*) reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų. Taisyklių 35 punkte nustatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Pagal Taisyklių 45 punktą į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš VAĮ 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.1 papunktis); į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.2 papunktis); į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAĮ 13 straipsnyje nustatyta tvarka (45.3 papunktis); į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma (45.4 papunktis). Nagrinėjamu atveju pareiškėjo 2024-06-14 prašymas Ministerijai, kuriame prašoma atsakyti į pateiktus klausimus bei suteikti informaciją laikytinas prašymu, į kurį pagal Taisyklių 45.4 papunktį atsakoma laisva forma.

Komisija pažymi, jog Ministerija, teikdama atsakymą į pareiškėjo 2024-06-14 prašymo klausimus, t. y. veikdama kaip viešojo administravimo subjektas, privalo vadovautis bendraisiais principais, įtvirtintais VAĮ 3 straipsnyje, įskaitant išsamumo (5 punktas), kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (*toliau – ir LVAT*) praktikoje yra konstatuota, jog skundžiamo atsakymo, kuriuo pateikiama informacija, teisėtumas ir pagrįstumas turi būti vertinamas suteiktos informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo ir objektyvumo aspektais (LVAT 2012-09-28 nutartis administracinėje byloje

Nr. AS-662-538/2012). Spręsdamas dėl informacijos išsamumo principo, LVAT yra konstatavęs, kad išsamumą apsprendžia pateikto prašymo turinys, t. y. teikiama informacija turi atitikti prašymo turinį (žr., pvz., 2012-02-13 nutartis administracinėje byloje Nr. A-438-97/2012).

Komisija, įvertinusi Ministerijos 2024-07-18 Rašto turinį pažymi, jog pareiškėjui buvo pateikta informacija jo reiškiamais klausimas bei iš esmės pateikta informacija, jog pareiškėjo nurodomas individualios pagalbos poreikio klausimynas yra patvirtintas Įstatymo leidėjo nustatyta tvarka ir yra galiojantis. Pateikta informacija apie individualios pagalbos poreikio klausimyno pildymo procedūrą, t. y. paaiškinta, jog klausimyną pildo ne asmuo, o ANTA ar savivaldybės administracijos ar jos įgaliotos institucijos darbuotojai pagal asmens pateiktą informaciją. Ministerijos 2024-07-18 Rašte taip pat pateikė atsakymus į pareiškėjo nurodytus klausimus dėl galimai padarytų pažeidimų bei nuostolių šalies biudžetui. Atsakovė 2024-07-18 Rašte nurodė, jog Komisijos Šiaulių apygardos skyriaus 2024-05-06 sprendime nėra duomenų, patvirtinančių ir pagrindžiančių teiginius dėl ANTA darbuotojų galimai padarytų tarnybos ar darbo pareigų pažeidimų, nėra duomenų apie jų kompetencijos vertinimą bei tariamai padarytų nuostolių šalies biudžetui nustatymą. Atsakovė 2024-07-18 Rašte taip pat pateikė pareiškėjo prašomą bendrą informaciją apie valstybės instituciją ANTA.

Pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, sistemiškai aiškinant VAĮ ir Taisyklių nuostatas, ginčas dėl atsakymo į prašymą pateikti informaciją, kuriuo teikiama tik informacija, nėra teisės taikymo aktas (VAĮ 10 straipsnio 5 dalis) ir neturi atitikti VAĮ 10 straipsnio 5 dalies turinio reikalavimų, administraciniame teisme gali būti nagrinėjamas ginčas tik dėl atsakymo į prašyme pateiktus klausimus pakankamumo aspektu (žr., pvz., LVAT 2012-06-07 nutartį administracinėje byloje Nr. A-492-2002/2012, 2014-10-29 nutartį administracinėje byloje Nr. AS-492-921/2014), bet ne jo (atsakymo) teisėtumo ir pagrįstumo aspektais (žr., pvz., LVAT 2021-11-10 nutartį administracinėje byloje Nr. A-3145-624/2021). Komisija, įvertinusi atsakovės 2024-07-18 Rašto teisėtumą pateiktos informacijos išsamumo aspektu konstatuoja, jog atsakovė 2024-07-18 Raštu išnagrinėjo pareiškėjo 2024-06-14 prašymą ir pateikė pareiškėjui jo prašomą informaciją. Vien ta aplinkybė, jog pareiškėjo netenkina jo gauta informacija savaime nesudaro pagrindo konstatuoti, jog pareiškėjo 2024-06-14 prašymas buvo neišnagrinėtas, ar išnagrinėtas neišsamiai.

Pareiškėjas Komisijai taip pat suformulavo reikalavimą įpareigoti Ministeriją imtis atitinkamų veiksmų ir priemonių, kad būtų užtikrinama, kad pildant Individualios pagalbos poreikio klausimyną, jo atsakymai būtų tik informacinio pobūdžio, o ne sprendimų priėmimo pagrindas. Pagal administracinių teismų praktiką, prašant įpareigoti viešojo administravimo subjektą atlikti tam tikrus veiksmus, turi būti aiškiai nurodoma, kokie veiksmai turi būti atlikti, pateikiamas pagrindas, remiantis kuriuo reikalaujama atlikti atitinkamus veiksmus, įrodymai, pagrindžiantys aplinkybes, kad atitinkami veiksmai nebuvo atlikti ar juos atsisakyta atlikti (žr., pvz., LVAT 2014-10-22 nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁴³⁸-1069/2014; 2020-09-16 nutartį administracinėje byloje Nr. AS-552-629/2020). Nagrinėjamu atveju duomenų, kad pareiškėjas su tokiu prašymu būtų kreipęsis į Ministeriją, o ši pareiškėjo reikalavimo netenkino, nėra. Pareiškėjas 2024-06-14 prašyme, adresuotame Ministerijos ministrui, neformulavo tokio pobūdžio reikalavimų, t. y. nereikšė prašymo imtis priemonių, kad Individualios pagalbos poreikio klausimyno atsakymai būtų tik informacinio pobūdžio, o tikrai prašė atsakyti dėl klausimyno teisėtumo, ar ANTA turi teisę vertinti neįgalumą, specialiuosius poreikius bei pateikti kitą prašomą informaciją.

Pareiškėjas teikia argumentus, kad klausimynas turi būti tik kaip pagalbinė priemonė susipažinti su asmens situacija, tačiau neturėtų turėti reikšmės priimant sprendimus dėl poreikių nustatymo. Komisija pažymi, kad jai priskirta nagrinėti skundus dėl viešojo administravimo subjektų veiksmų/individualių administracinių aktų, sukeliančių pareiškėjams teises pasekmes. Atitinkamai, Komisija turi teisę ginti pareiškėjo teises, panaikindama nepagrįstus administracinius aktus, priimtus jo atžvilgiu ar/ir įpareigodama viešojo administravimo subjektą pašalinti jo teisių pažeidimus. Tačiau Komisijai nesuteikta kompetencija nagrinėti skundų dėl norminių administracinių teisės aktų teisėtumo (Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 1 punktas, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (*toliau – ir ABTĮ*) 21 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Taip pat pažymėtina, jog šiame administraciniame ginče nėra sprendžiamas klausimas dėl konkretaus pareiškėjo atžvilgiu ANTA priimto sprendimo, kuriuo

pareiškėjui buvo nustatytas dalyvumo ar neįgalumo lygis. Komisija pažymi, kad pareiškėjas nėra tinkamas subjektas teikti abstraktų pareiškimą iširti norminio administracinio akto teisėtumą (ABTĮ 112 straipsnio 1 dalis), o Komisijai nėra suteikta kompetencija spręsti dėl norminio teisės akto teisėtumo. Vienintelė ir galutinė instancija byloms dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumo yra Lietuvos vyriausias administracinis teismas (ABTĮ 21 straipsnio 1 dalies 2 punktą). Taigi, Komisijai nepriskirta tirti Socialinės apsaugos ir darbo ministro bei Sveikatos apsaugos ministro patvirtintos Dalyvumo lygio nustatymo tvarkos nuostatų, nei šios tvarkos priedo „Individualios pagalbos poreikio klausimynas“ teisėtumo.

Atsižvelgusi į tai, kas išdėstyta, Komisija sprendžia, jog atsakovė 2024-07-18 Rašte pateikė išsamius atsakymus pagal pareiškėjo pateiktus prašymus, todėl 2024-07-18 Rašto ar jo dalies naikinti nėra teisinio pagrindo. Komisijos sprendime nurodytų argumentų pagrindu taip pat netenkinamas ir pareiškėjo skundo reikalavimas „įpareigoti Ministeriją imtis atitinkamų veiksmų ir priemonių, kad būtų užtikrinama, kad pildant Individualios pagalbos poreikio klausimyną, jo atsakymai būtų tik informacinio pobūdžio, o ne sprendimų priėmimo pagrindas, kaip yra šiuo metu“. Pareiškėjo skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo X skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Vytautas Kurpuvesas

Inga Morkvėnienė